

Rahvanäitelava

Praktiline väketeatrite häälekandja
Teine aastakäik

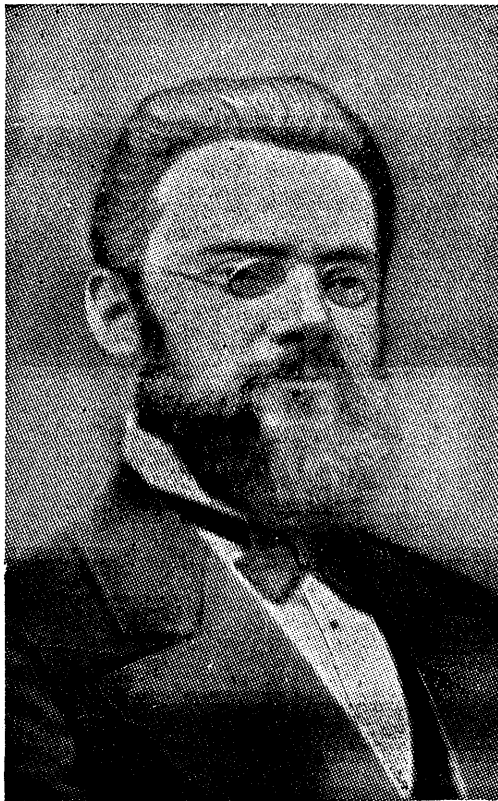
Nr. 3-4

Ilmub käesoleval aastal 10 numbrit. Aastakäigu
ettetellimushind Kr. 6. Välismaale Kr. 8.50. — Toi-
metus ja tallitus: Tallinn, Vene tän. 6, Tavet Mutsu
Teaterkirjastusäris, tel. 445-94. Posti jooks. arve 58

1932

Üks unustatud „alandlik samm“

C. R. Jakobsoni surmast 50 aastat

Hiljuti alles oli see päev, mil pal-
juis paigus peeti mälestusaktuseid
C. R. Jakobsoni 50-aastase surma-
päeva puhul. Tuletati kadunu teeneid
meele mitmesugustelt aladelt. Ent kah-
juks unustasid teatriringkonnad, et on
olemas üks õige vana näidend, esimesi

estikeelseid näidendeid üldse, milline
kuulub samale mehele ning millise la-
vale toomine tema autori mälestuspäeval
oleks vääriline austus olnud nii mälesta-
tavale kui ka meie omateatri mõistele
üldse. See vana näidend kannab päalkirja:
„Arthur ja Anna“ ehk „vana ja uue aea
inimesed“. Üks rõõmulik näitemäng 3 jaos.
Luuletand G. Linnutaja.“

Sama Linnutaja, alias Jakobson, kirju-
tab prohvetlikult oma näidendi eessõnas:
„Näitemäng tahab neile äratuseks olla,
kes rikkama luuletuse annetega sest või-
dujooksust osa võivad võtta, kellega see
alandlik samm hakkatust teeb.“

Kas polegi praegune algupärandite pa-
lavik selle „alandliku sammu“ prohvetlik
järelmäng?

Jakobsoni unustasid ta mälestuspäeval
teatriringkonnad viimaseini. Ent kas po-
leks „Arthur ja Anna“ sel päeval olnud
kahekordseks tõmbetükiks: noortele — kir-
jandusajaloolikult ja vanadele — kui möö-
dud päevade mälestuste äratamine...?!

Otsime tihti juubeleid võrastest ajalugu-
dest, et pidutsemistega mitmekesistada
oma igapäevast halli elu, unustades oma,
ligidalseisva...

Iga esimene samm määrab lehekülje
ajaloos, elus. Ja sellise tähtsuse omab ka
Jakobsoni unustatud „alandlik samm“.

P. Luide.

Kevadmõtteid

Humos

Kevad läheneb...

Elavam pidude hooaeg tuleb, aga möödub jälle õige kiiresti, kui mööduvad suviste pühad. Algab pikk kibe suvine tööaeg, mis maategelaste ja asjaarmastajate näitlejate mõtted eemale viib pidevast teatritööst.

Sellele suvisele vaheajale peaks maanäitlejad ettevalmistuma. Juba nüüd, varakevadel, peaks nad paraleelselt oleviku repertuaarile õppima suvist repertuaari. Ehk valima oleviku mängukavva menukamaid ja läbilöönumaid näiden-deid, et neid suvel saaks korrata uuesti. Ka möödunud ettekandeist võiks läbilöönumaid uuesti üles soendada.

Tuleb kõigiti säästa suviseks hooajaks energiat!

*

Kevadrepertuaar?

Kas siin mitte ei tuleks toimida loogiliselt, vastavalt ilmastikule, kevadröömudele, looduse ärkamisele, meeoludele...? Kas siin mitte ei tuleks mööduda draamast ja sügavhingelisest, sirutades käe kergele, eluröömsale, elujaatavale. Draama, lõbus farss, hurmav operett, südamlük laulumäng — milline köidab neist rohkem? Mida kirevam ja kergem kevadrepertuaar ning mida rohkem ta seotud lõbusa laulu ja muusikaga, seda rohkem ta vastab massi kevad-psühholoogiale ja köidab meeli...

*

Ent näitleja ise? Tema moraalne tasu?

Pika sügise ja talve on ta annud oma energiast vaimutoitu publikule. Ka tema meeolude allikat tuleb hoida värskena ja eluröömsana. Kuivõrt on maal näitetrupid sisemiselt seotud? On nende keskel valitsemas seltsimehelik-sõbralik trupi meeolu?

Kevad tuleb — kas ei peaks näitetrupid oma töö lõpul hoolitsema ka endi meelelahutuse eest?

*

Kuidas korraldada sellist meelelahutust?

Kevad on rännakute aeg. Pühapäevad kutsuvad vabaduse ja päikesega. Üks lõbus ühemeelne sõit külla naabriseltsile, võõrusetendusele... On see nii võimalu?! Kokkuleppel naabriseltsidega ei tohiks hirmutada ka majanduskulu. Mõni läbilöönd näidend, lõbus meeolu ja laul — see tooks värskust võõrasse ümbuskonda ja rohkem veel näitlejasse endasse. See oleks kauneim tasu tehtud töö eest!

*

Rohkem sisemist ühtlust, soojust ja traditsiooni näitetrupi siseellu. Kas sellest vast ei sõltugi töö tulemused ja väärtused?!

Goethe kui inimene, kunstnik ja teatrimees

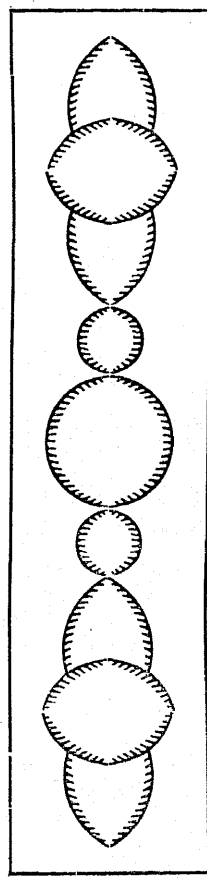
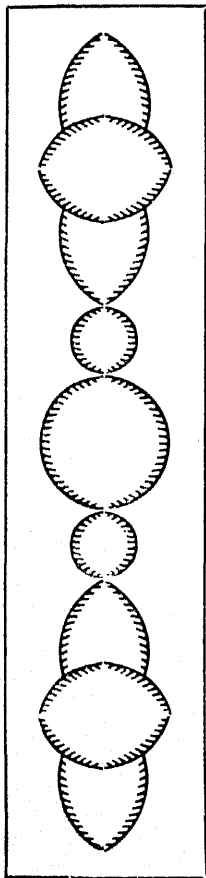
Tema 100-a. surmapäeva puhul

„Õilis olgu inimene, abistaja ja hää, vaid see üksi eraldab ta kõikidest teistest olevustest.“

J. W. Goethe.

„Suurim õilishing, kes kunagi eland päikese all“, nii on keegi kord öelnud Goethe kohta. Tõepoolest on ka see suurvaim neid väheseid, millised tähendavad inimtunnete ja mõtete hari-

kõrgemale tõusta oma ümbrusest. Ta seisis maisest kõrgemal, seepärast ta ei saand ka lugu pidada massist. Isegi rahvuslikud liikumised, mis olid tollal sihitud Prantsusmaa vastu, jätsid ta külmaks. Goethe sai vaid hinnata seda, mis elab jumalikes jõududes ja nende kandjais. (Üks tema lemmikuid oli ju prantslane, seega rahva

punkti. Nagu jõesooned oma vee saavad allikaist ning ühtuvad meresuus võimsaks vooks, nii voolasid ka Goethe alati noore ja otsivasse hinge tema ümbruskonna ja selle eluavalduste õilisosad, muutudes sääl vägevaks andeleegiks. Tema lüürilise hinge helisemistes oli kaalukam osa naisel, kes, vastu tavalikku, ei mõjund temasse naiselikkusega, vaid õrnuse ja emalikkusega. Goethet ei mõjustand niivõrt kodumaa, patriotism ega ümbrus, kui just hingeline tarve

vaenlane — Napoleon.) Ta ei saand olla vaimustatud hetkest, vaid sellest, mis kisub igaviku poole, sellest, mis heliseb kaunimalt, kui igapäine hall elu... Elu ja looduse jumalikud avaldised võlusid Goethe igakülgsest, seepärast näemegi teda töötamas nii luuletajana, kriitikuna, filosoofina ja teadusmehena. Veimaris juhib ta suure kunstilise andekuse ja osavusega teatrit, pannes sinna kogu oma tõekspidamise jumalikest ilust ja kunstide harmooniast. Seejuures

ei langend Goethe eluosa teatrile mitte juhuslikult, vaid sisemisest äratundmisest. Ta ütleb ju ise, mida arvab teatrist kui kunstist:

„Lavakunstis on poeesiat, on maalikunsti, näitekunsti ja mis kõik veel. Kui kõik need kunstid ja õilsused nooruse ja iluduse poolt ühel õhtul ettekantuna avaldavad oma mõju, siis on see ju pidu, mida ei saa võrrelda ühegi teisega.“

Teoreetilises kui ka praktilises lavakunstis oli Goethe omaaja reformaator. Oleme lugend tema teatris valitsevast korrast kui ka kunstilisest väljaõppest. Teame, et ta taktikepp käes juhtis lavainimeste häälendamist ja et ta kriidiga

lavapõrandale määras ette kõik täpsed käigud. Kõnekunst, retoorika, liikumisekunst, laul, näitekunst, see pidi laval kujunema ühiseks harmooniliseks-kunstiliseks tervikuks. Selline suur äratundmine ergutas Goethe lavatööd.

Ja see sisemine suur äratundmine ongi viind Goethe ta lavaloomingus klassilisile tagamaile, on temast teind vaimuinimese, kelle sära kaugele tõuseb üle oma rahvuse ja üle tõttavate aegade.

*

Meiegi, lavainimesed, tuletame meele Goethet kui õilist inimest, suurt kunstnikku ja ideaalset teatrimest...

M. Metsanurga 4-vaat. kom. „Haljal oksal“ „Estonia“ teatris.

Trupp päätegelasi: seisavad Hilda Gleser (Reet Viirats), Hugo Laur (Matthias Viirats); istuvad Betty Kuuskman (pr. Viirats) ja Albert Üksip (Viirats); nurgas Paul Pinna (ärimees Vasar).

Lähemalt teheküljel 41.

Väikelava reshiiküsimus

B. Kangerman

(Järg.)

Igal näitejuhil on oma lava mõõdud teada. Nende mõõtude piires teeb ta ka lavaplaani ja määrab ära tarvismineva mööbli. See on muidugi raske, siinkohal nii lavaplaani kokku seada, et ta rahuldaks kõikide lugejate eelarvamisi, kuna meie maalavadel pole seni vähematki ühtlust mõõtude suhtes. Kuid ma võtan aluseks normaalse väikelava mõõdud. (Vaata

(seinast seina) 24 jalga. Antud mõõdulise ruumi sisse tuleb vastavamõõduliselt asetada lavaskeem. Nagu jooniselt näha, lasseb autorilt nähtud lavakirjeldus end väga praktiliselt kasutada. Ettenähtud mööbel sobib täielikult: paremale seina uks ja diivan (mõõdud esemete juures), tagaseina raamaturiiul, aken, raadiolaud ja voodi sir- miga, vasakule seina väikene kirjutislaud

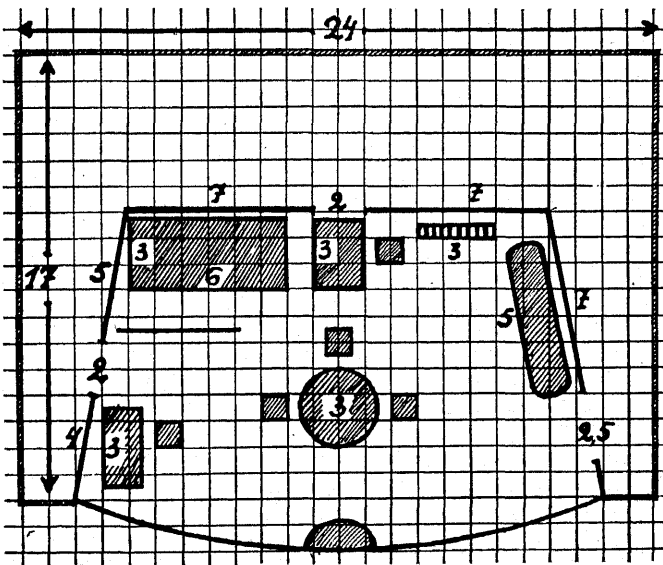
ja uks kõrvaltuppa, kesktuppa ümar söögilaud toolidega.

Lavaplaani koostamisel peab iga näitejuht-lavastaja aluseks võtma esemete säädmissel oma lava mõõdud. Umbkaudne toimimine on lubamatu ja võib tuua, nagu eelpool kord nimetatud, asjatuid sekeldusi ja tehtud töös pettumisi. Kui näitejuhil oma lava mõõdustik teada, võib ta juba repertuaari valides pääs teha kindlaks lavaplaani. Ja kes üldse peaks tundma lava veel rohkem, kui mitte näitejuht?!

Käesolev lavaplaan (joonisel) on koostatud võib olla liig suurte võimaluste jaoks. Liht-

sustada võib seda aga miinimumini.

Lavalt võime väga hästi hoopis kõrvaldada voodi. (Siis aga tuleb tekstis, kus kõneldakse „olengu puhul voodi välja viimisest“, väikene muude teha.) Hoopis väiksel laval võib tulla küsimuse alla ka

Joonis nr. 1.

„Rahvanäitelava“ nr. 2 — 31. a., lk. 22, Tuurandi „Praktilise väikelava tüüp“).

Joonisel nr. 1 on toodud lavaplaani skeem.

A. Tuurandi „Praktil. väikelava tüübi“ järele peaks normaalse väikelava üldruumi sügavus olema vähemalt 17 jalga ja laius

diivan. Selle asemel võiks olla rohkem toole. Mõnest taburetist, padjast ja värvilistest linadest saab ka kombineerida hoopis tibatillukese mugava sohvataolise eseme, mis mahub kusagile nurka ja seega võtab märgatavamalt vähem ruumi.

Teisi lavaplaane kõnealusel näidendis pole, kuid muude on vajalik „joomingustseenis“. Suurema ruumala saavutamise mõttes tuleks voodi viia välja. Selle asemele võiksime mahutada väikese lava suupistete ja napside jaoks. Keskoas asuva ümarlaua tõmbame lihtsalt diivani ette. Nii jääb kesklaava igasuguste mürgeldamiste ja „kukerpalli laskmiste“ jaoks vabaks. Kolmandas vaatuses paigutame kõik mööbli jälle endisesse asendisse.

Tahaks rõhutada asjaolu, et täpne lavaplaan tõstab näitejuhi autoriteeti näitlejas. Kuid hää ja viimisteldud lavasäädeldus annab lavastusele mulje ja väärtuse.

Tähtis on mööbli asetamine lavale. Iga kord mitte sellest seisukohast, et stiil oleks täpne ja mugavus silmale armas. Peab oskama mööblit ka lavaliselt lavale säada. Maalavadel on see eriti tähtis, sest saamatule näitlejale on mööbel nagu toetuspunktiks, kuhu taha ta peidab oma kohmetuse ja lavapalaviku. Kui kätel kusagil pole ruumi, siis sobivad nad väga hästi kusagile tooliseljatoele, selle asemel, et neid siin-sääil taskudes või riidevõltides saamatult lasta siblida.

Kui asetame mööbli ritta seinäärtele ja jätame kesklaava vabaks, siis võib tihti juhtuda nii, et kõndimise asemel sünnib ruttamine ühe eseme juurest teise juure, mis aga sugugi pole loomulik. — Ja teiseks lagedasel pinnal leiab näitleja end tihti saamatuna ja mahajäetuna, nagu üksik puu lagendikul.

Kuid ka käikude määramisel on suur tähtsus lava sisseseadel. Esijoonel sohvad ja toolid peavad olema krupeeritud nii, et tegelaste liikumisi mitmekesisendada ja reshiile rohkem anda muljet. Kui tegevus-

tiku tulipunkt keerleb kirjutislaua või sohva ümber, siis tuleb see ese muidugi laval tuua silmnähtavale kohale, mitte kusagile tahaseina.

Peab pidama meeles, et laval ärgu olgu midagi üleliigset ka mööbliski. Iga ese peab olema seotud tegevustiku või otstarbega. Üleliigne seadeldis ei tee samuti au näitejuhile nagu puudulik seadeldis. Väike-lava näitejuht peab omama koguni kaks osavust: ta peab vähesest tegema hääd, ta peab olema hää võlur, kes oskab vaataja silmas luua pettepilte, ja neid sellest vähesest, mida suurteatris on külluses.

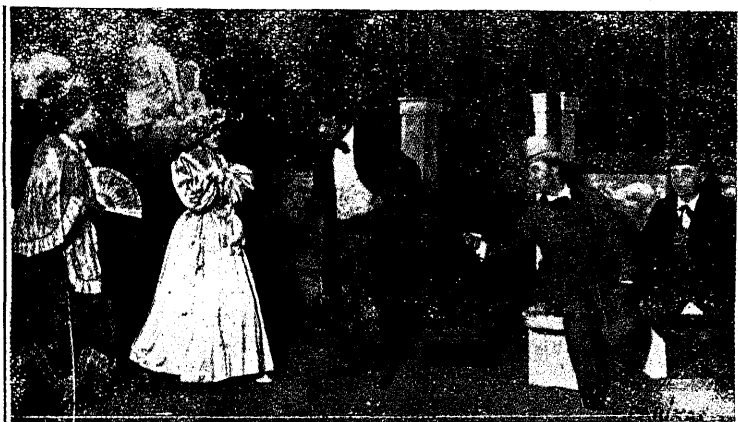
Kui eelpool oli öeldud, et laval midagi ärgu olgu üleaurust, siis ärgu mõistetagu seda sellisest seisukohast, et toas ei tohiks olla mugavusi ja väikeseid ilusesemeid, mis annaksid näidendile efektsema mõju. Võib isegi olla palju esemeid, mida ei vaja näidendi tekst, kuid mida seda enam vajab reshiid. Autor annab lavasisustuse üldjoonis, näitejuht viimistleb selle peensusteni nõnda, nagu ta tahab luua reshiid. Lillepostamendid, pildid seintel, tuhatoosid, tikutopsid, ajalehed, ajakirjad, maniküüresemed, puudertopsid, riideharjad — nii lõpmata rida väikeseid rekvisiite võiks täiendada lavasiseseadet, olgugi, et see otsekohe pole nähtud raamatus, näidendi tekstis. Nende esemete väärtus aga algab siis, kui näitejuht alustab reshiitegemist. Ütleme näiteks, et näidendi tekst vähe annab võimalusi liikumiseks laval. Lihtne ja põhjustamata tuba mööda edasi-tagasi marssimine ei sobiks ammugi. Ent kui need käigud on põhjendatud, on nad ka loomulikud. Me võime lasta reshiis tegelasi süüdata paberossid, siis võib üks neist teiselt laualt tuua tuhatoosi ja seda sellal, kui teine kõneleb. See toiming on ju hoopis loomulikum selle asemel, et ta kuulaks teise pikka monoloogi saamatult ja avasuul, tihti oskamata teha ühtegi reageeringut, nagu võib mõnikord juhtuda algastmelise asjaarmastajaga. Tihti on laval koos hulk inimesi, ent

dialog vaid kahe tähtsama tegelase käes. Mida teevad teised? See on maalavadel tihti surmastseeniks. Need, kellel pole teksti, vahetavad lihtsalt seismiseks jalgu, kritiseerivad saalis istuvat publikut või lihtsalt — ei oska midagi päale hakata. Tihti aga, et päästa seisukorda, tehakse seda, mis sugugi olukorraga laval ei sobi, noh — kas püütakse omavahel midagi kõneleda või naeratada, ent sellejuures unustatakse hoopis märgusõnad, mille päale pidi kõne-

peab talle andma toetuspunkte laval. Muidugi peab näitejuht kahekordse hoolega valvama selle järele, et tema poolt antud käigud ja toimingud laval ei kujuneks shabloonseiks ja elutuks, et see või teine käik ei sünni seepärast, et seda nõuab näitejuht, vaid olukord laval, psüühiline moment või üldolukord. Iga käik ja toiming peab olema loomulik, ainult siis mõjub ta efektselt.

Reshii ei piirdu näidendi tekstiga ega

„Artur ja Anna“
Estoonia
uue teatri
avamisel
1913. a.

Pr. Kuuskman
Cr. Sällik
Th. Altermann
P. Pinna
K. Jungholtz

lejatele reageeritama. Neid vigu võiks väkelavadel nimetada palju, paljuis variandes. Nende kõrvaldamine oleneb reshiiist. Korralikult tehtud reshii ei jäta kahesilma vahele ühtki tegelast, kes viibib laval. Olgu see ka pisimgi tegelane. Kõik on määratud kindlaks — selle tegelase kõne ajal teeb see tegelane seda, see seda. Ja kui neid tegevustikke palju kogub, siis peabki näitejuht tulema leidustele, millega täiendada lava, et anda tegelastele võimalusi mänguks. Pildid seintel, albumid, ajakirjad — need võivad olla suureks päästjaks perekonnavõõrastele. Riideharjad, tolmu-lapid, eesriided — võivad alalist tööd ja toimingut anda teenijaile. Lihtsa lille-postamendi ümbergi võib koondada huvitavat tegevust.

Mida saamatum on näitleja, seda täpsemalt ja üksikasjalikumalt peab talle olema tehtud reshii. Kui ta on kohmetu, siis

selle olemasoleva materjaliga, mida annud autor või kirjanik. Reshii võib muuta näidendi hoopis ümber. Vanad lava- ja reshii-meistrid ütlevad, et pole nii halba näidendit, mida ei saaks reshii läbi muuta huvitavaks. Tähtis on resishööri enda looming.

Maalavade pahe seisab tihti selles, et ei tõsteta näidendis küllalt teatud kohti välja. Naljamängudes lastakse huumoriküllased kohad välja surra. Tekst üksi ei päästa, on vaja koomilist liikumist, olukorda, situatsiooni. Kui puudub reshii, mille läbi oleks situatsioon antud, mis ime siis, et laval nalja ei tule, ega tule. Jantides on asi siiski lihtsam, sest siin naerab publik tihti teksti rohkem kui näitlejat. Ent rahvamäng, tõsisema iseloomuga näidend, eriti draama, siin peab olema päästjaks reshii, järjekindlus liikumisis, psüühilise momendi meeoleu õige tabamine.

Mida õieti mõista eelnimetatud üksikute kohtade „välja tõstmise“ all? Ütleme näiteks — tekstis esineb väikene armastajate stseen. Autor on annud selle üle ainult lihtsas tekstis. Kui näitejuht pole teind reshiid, või ei hooli sellest kohast, siis antakse ka tõepoolest stseen lihtsalt üle. Inimesed seisavad ehk istuvad ja kõnelevad oma osa ära. Kõik on ju korras, sest tekstis muud midagi ei nõutudki. Ent kõik pole kaugeltki korras. Hää näitejuht teeb sellest lihtsast stseenist, mille ajal võib olla saal haigutas, hää reshiiga päris rök-kava ja vaimustava sündmustiku: ta annab mõlemale tegelasele rohkem mängu ja koomilisi situatsioone. Kui tarvis, täiendab isegi teksti, või kärbib seda. Kui see armastajapaar on väga naiivne, siis laseb ta need stseeni alul tüksteisest häbelikult hoiduda eemale. Noormees on küll arg, kuid läheneb tüdrukule. Ta teeb seda muidugi nii ettevaatlikult, et tüdruk seda ei märka; nihutab jala ettepoole ja tõmbab teise ruttu juure. Seda muidugi kiirelt ja koomiliselt.

Tüdruk märkab aga siiski lähenemist, teda sunnib väikene süütu edevus mängima oma osa — ta kaugeneb samm-sammult. Lõpuks aga saab noormees siiski neiu lähedale. Ta on enese suure energiaga päris kuumaks kütnud. Nüüd tahab ta — tulgu või ilma hukki — korraga välja prahvatada. Hakkabki suure hooga kõnelema. Sääb kukub kõrvaltoas mõni ese või paugub uks, kohe on mõlemad tüksteisest lahus ja hirmust kokkuvarisemas. Vast ehk tuleb keegi!? Ent kui kõik jääb vaikseks, kogub noormees end jälle. Ta ligineb neiule, silmad põrandal. Ja hakkab kõnelema paatosega. Peab pika kõne, silmavaade kauguses, ja mälu töötamas, et päheõpitud tekst ei ununeks. Kui tuleb otsustav lause: „ma ar...“, siis lööb ta järsku pilgu tüdruku näole, kuid läheb segaseks, ta süda langeb saapasääre, neelatab, vaikib pöördub kõrvale, raputab pead, pühib higi, kogub julgust, otsustab, läheb julgelt uuesti tagasi ja alustab uuesti juba varem kõneldud teksti. (Järgneb.)

Hammaste minkimisest

Näidendis tahetakse kujutada tüüpi, kellel puuduvad esihambad. Kuidas praktiliselt kujutada hammaste äraolekut, seks väike näpunäide. Enne äratehtav hammas hoolega kuivatada, siis kleepainega üle teha ja ära kuivada lasta. Siis musta mingiga määrada, lõpuks veel kord kleepainega üle teha, et must mink suud ei määraks ja siis lasta ärakuivada. Nõnda võib igat hammast lava jaoks suust ära hävitada.

Kuldhambaid harilikkuude hammastega tühte värvi teha võib samal kombel, musta mingi asemel aga valget tarvitades.

Tehtud tööd võib väga kergesti ära puhastada piirituse või bensiiniga.

Kuidas kujutada pimedat silma?

Silma kogu aja kinni hoida on tülikas näitlejale ning see ei anna päälegi soovitatavat efekti. Kõige parem on katta silm tüllriidega, mis nii õhuke, et silm sellest läbi näeb. Seks tuleb tüllriie lõigata silmakoopa suuruseks tükiks nõnda, et ülemine serv ulatab ülemise silmakoopa küljeni, alumine pisarluuni. Tüllriide keskosa jätmata täiesti valgeks, servad aga mingime näovärviga sarnanevaks. Tüllriie ülemise serva kinnitame naha külge kleepainega (mastiksiga), alumine serv jääb vabalt mingise naha vastu peatama. Saavutatud efekt annab väga tõetruu kujutelu pimedast silmast.

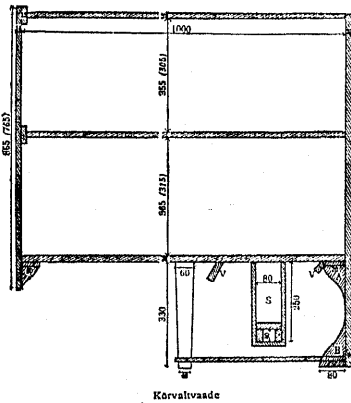
Laste mänguteater

tema ehitus, sissesääd ja käsitamine

Aineil A. Tuurand

(Järg.)

Selle tugiliistu otstarbeks on anda terve lavakonstruktsioonile kindlamat seisukohta, sest muidu oleks plaadi serv liig nõrk kandma kogu ehitist ning võiks kergesti libiseda.

Joonis nr. 5.

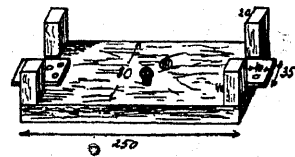
Vahemärkusena olgu lugejate tähelepanu juhitud sellele, et teatri mudelites toodud mõõtudes näeme mõnel pool veel paraleelmõõte (klambrites). Väiksemate mõõtude järele on võimalik ehitada vähemamõõdulist ja väiksemat lava.

Vaatleja silmale on tarvis, et lava kindlasti teatud kõrguses asuks. Selleks on kõige sobivam teda paigutada lauale. Kui võtame päältvaatajate toolide keskmiseks kõrguseks 49—50 sm. siis võib lava kõrgus maapinnalt olla 75—85 sm. Igatahes 85 sm. see kõrgus ületada ei tohi, sest siis näeksid päältvaatajad avatud eesriide ajal juba üle soffittide. Ka ei tohiks lava alla 70 sm. madalal olla, sest siis ei näeks päältvaatajad pooli dekoratsioone, kuna asjad, millised laval peidetud peaksid olema, siis kergesti nähtavale tuleksid. Kõige vastavam lava kõrgus oleks 80 sm.

Näitelava alumise osa tähtsama jao moodustab liikuv luuk (Versenkung), plaanil näha tugiliistude juures ja lava põrandal ruutudena märgitult. See säädeldis, kui niisugune, laseb suuremais ettekandeis läbi viia igasugu müstilisi effekte, näiteks vaimude ilmumisi, tulukeste tõusmisi maapinnast jne. Liikuvat luuki võib vabalt enne eesriide avamist alla lasta ja kuju, tulukese jne. mis näidendis vaja, sinna päale asetada ning siis eesriide avada. Vaatajaile ei paista sugugi silma avaus lavapõrandas, sest parajas kõrguses lava ei lase nähtavale oma põrandapinda. Peab nüüd näiteks mõni tuli või vaim maa seest ilmuma, võib rahulikult luuki päalepandud esemega tõsta, ilma et karta tarvitseks publiku illusiooni rikkumist. Vastupidi: kindla käeliigutusega tõstetud liikuv luuk annab loomulikke, usutavaid ning meeldivaid effekte.

Järgneb liikuva luugi konstruktsiooni kirjeldus.

Joonisel nr. 6 näeme liikuvat luuki lava põranda väljalõike osa põhjast, s. t.

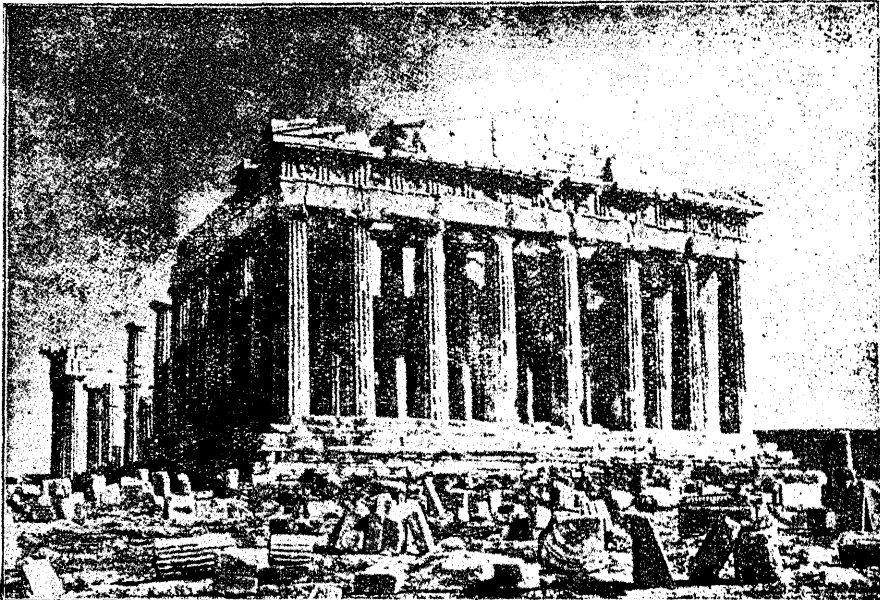

Joonis nr. 6.

alt. Selle lauakese kindlamaks ja vaiksemaks liikumiseks on tema nurkadesse kinnitatud neljanurgelised klotsid. See laud liigub vastavates liikuva-luugi sammaste õnarates, mille pärast peavad nii hästi samba õnarad kui ka klotside mõlemad pinnad olema libedad ja libisevad, et ära

hoida asjatut hõõrumist. Libedama liikumise saavutamiseks võib neid pindu määrada kas steariini või puhta seebiga. Väikesed, õhukesed plaadid aa milliseid näeme liikuva luugi laua kitsamate külgede keskel, takistavad laua ülestõusmist üle näitelava

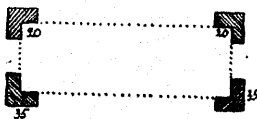
Päale ülaltoodu märkame lavapõrandas veel kolme väikest liikutavat luuki, millised väikeste hingede abil (joonis n.r. 9) lavapõranda alumisesse külge kinnitatakse, ning millised lahti käivad hingedega päältvaatajate poole. (Vaata joonis: „külgvaade“.)

Parthenon Roomas.

Ehitati aastail 447—438 e. Kr. ehitusmeistrite Iktinose ja Kallikratelye poolt. Kreeka ehituskunsti peenem õis. Kristlastelt tarvitatud kirikuna, türklastelt mosheena ja hiljem püssirohu magasinina.

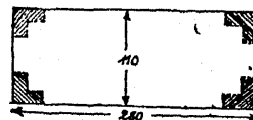
põrandapinna. Keset lauda näeme väikest metallnuppu, milline tarvilik lauakese tõstmiseks ja kinnihoidmiseks. Nupu kõrval näeme metallkestaga vooderdatud augukest, mille kaudu võib lavale lasta näiteks leeki, auru jne. jne. Joonis n.r. 7 annab pildi lii-

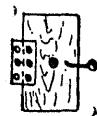
Joonis nr. 7.

kuva laiagi sammaste läbilõikest. Sammaste alumine ots, põhi, lõpeb põhjalauuga (joonis n.r. 8), milline laud on tarvilik selleks, et liikuv luuk sambaõnaratel hoopis välja ei kukuks.

Need on tarvilikud vaimude ja olevuste massilisteks ilmumisteks, kui ka igasugus-

Joonis nr. 8.

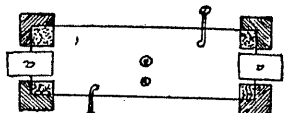

Joonis nr. 9.

teks muudeks põhjusteks. Kõik need liikutavad luugid kinnitatakse lava põranda allakülge (joonis n.r. 10) kruvi ja ettelukatava riiviga. Samuti omab ka iga väiksem liikuv luuk oma allkülje keskkohas metallnupu paremaks kinnihoidmiseks.

Lavapõranda keskkohal umbes, näeme nüüd kuni toetamispinna ulatuvaid tuge-

vaid, alt peenemaks minevaid jalgu (ülalt läbimõõduga 60 mm., alt 40 mm.), millised tugevuse ja vastupidavuse mõttes ühendatud omavahel ja tugiliistu B-ga. Jalgade otstarve on kogu näitelava raskust ülal kanda.

Joonis nr. 10.

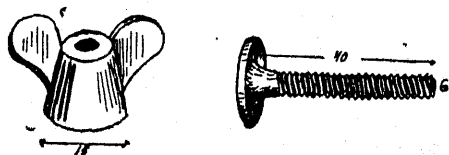
Lavapõrandas endas näeme väljaspool liikuva luugi lauda veel väikseid auke. Nende tarvest kõnelesime liikuva luugi juures; kuid tagapool asuvaid kahte viimast auku tarvitatakse ka hoopis muuks otstarbeks. Nende kaudu juhatakse näiteks vee voolamist ja äravoolamist. (Arteesia-kaevud jne.).

Lavapõranda kohal, ülalpool, näeme raamistikku liistudega, millised peavad toeks ja kinnitajaiks olema tagaplaanile ja kulissidele.

Järgnev liistude seletus,

millise viimistlemise õiglustand aastaid kestnud praktika, tagab dekoratsioonide kiiret ja tülitatavat vahetust ja paigaleasetamist, milline eriti lava sissesäädete vahetamise ja teose pildikülluse juures tähtis.

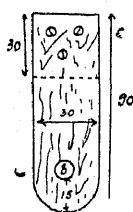
Alumised liistud, arvult kaks (näha jooniselt „ülaltvaade“) kinnitatakse ühest otsast lava esiplaadi külge, teisest otsast (tagumisest) aga liistude tagumisele toele. Iga liist omakorda koosneb kahest peenest liistukestest, millised vastamisi soodustavad umbes 10 mm. laiuse vahe, või prao. Neile liistudele kinnitatakse kulisside- ja taga-

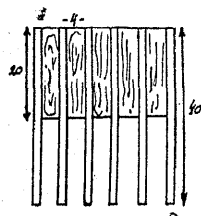
Joonis nr. 11.

põhjade-hoidjad vastava kruvidega (joonis nr. 11). Toodud mõõde, millimeetrites,

palutakse häaks kordaminekuks pidada hästi silmas. Joonis nr. 12 kujutab lauakest, mille kaudu kulissidehoidja liistu pragude vahele kinnitatakse. Toodud mõõt, 30 mm. on lauakese see osa, milline kolme kruviga kinnitatakse kulissidehoidjale. Joonisel 13 on toodud kulissidehoidja läbilõige. Ta koosneb kuuest pikast ja tugevast papiribast, pikkusega 460 mm. ja laiusega 40 mm. Papiribade vahel on puuliistud, 4 mm. laiused, pikad 460 mm. ja laiad 20 mm. Need liistud liimitakse üksteise külge ning kinnitatakse hoidja lauakesele. Sarnaseid pikki hoidjaid valmistatakse kuus. Kaks nendest

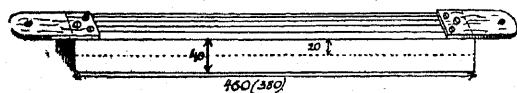

Joonis nr. 12.

Joonis nr. 13.

kuuest saetake ettevaatlikult neljaks ühesuuruseks osaks, nõnda et siis järele jääb neli pikka, tagapõhja hoidjat, ja kaheksa väikest — kulissidehoidjat. Nüüd valmistame kuusteistkümmend hoidja lauda, nagu näitab joonis 12 ning kinnitame kruvidega hoidjale nagu näitavad joonised 14 ja 15. Iga väike kulissihoidja saab vaid

Joonis nr. 14.

ühe lauakese, kuna tagapõhja hoidja neid saab mõlemasse otsa. Sarnasel teel saadud hoidjad pannakse alumisele liistupaarile ning kruviga, mis läbib hoidja lauakese augu ja liistukeste prao, kruvitakse kinni.

On iseendastki näha, kui lihtne on nüüd dekoratsioonide paigutamine nende hoidjate vahele. Võib olla, arvab mõni, et sarnasel teel kinnitatud kulissid küllalt kindlalt pai-

gal ei püsi, kuid seda ei tarvitse siiski karta. Kulissid on ju kleebitud tugevale papile, ning omavad seega ka oma enda kaunis suure kaalu ja raskuse, nii et nende tasakaalust välja löömine kaunis suurt hoop

Joonis nr. 15.

nõuab, millist aga asjalikul ja ettevaatlikul toimingul ei või juhtuda. Kulisside normaalne kaugus on üksteisest 120 mm.

Nüüd pöördume eesriide-küsimuse juurde.

Varem tarvitati tihti eesriide kergitamiseks rullüsteemi, ning eesriideks riidet. See eesriideselts omab mitmedki pahed: 1) ta on tihti läbipaistev ning laseb tugeva lava-valgustuse puhul näha dekoratsioonide ja esemete varje 2) kulus ja murdus eesriide ühes joonistusega mitmete rullide päale kerimisel ja 3) tekkis rull-mehhanismis sageli rikked. Need puuded on käesolevas eesriide-konstruktsioonis kõrvaldatud.

(Järgneb.)

Muinaskangelase kalm. Karl Biese maali järel.

*Vaikiv-tusane graanidirügas
üle avaruste igavikutuul...
Tumme saladusi varjav künigas
laseb kõneleda raagus puul...*

*Ega me ei tunnegi ta juttu,
täis meil endilgi on mõtteid pää...
Tunneme vaid elukiirust, ruttu,
teadmist, et meist midagi ei jäe.*

*Mööda otsatumaid-pikki radu
siirdub elu meie nagu mäng.
Oodata meil pole aastasadu
mil ja kus kord vaikib meie säng...?*

„ESTONIA“ TEATRIS SUURE EDUGA LA-
VASTATUD JA VÄLJAMAALGI TEATREIS
VASTUKAJA LEIDNUD UUDISNÄIDEND

MAIT METSANURK

Haljal oksal

Näidend neljas vaatuses

Aeg: tänapäev. Koht: päälinn. Dekoratsioon: suitsetamissalong, büroo, elutuba, aed.

Esietendus „Estonia“ teatris 6. III 32. a.

Lavastaja: Hanno Kompus.

Dekoraator: Aleks. Tuurand.

Tegelased

Udo Wajar, kaubamaja omanik	Paul Pinna	Pr. Wiirats	Betty Kuuskman
Susi, tema proua	Marta Parikas	Reet	Hilba Glefer
Willem („Ujam“)	Wajara lapsed (esimesestabielist)	Matthias } nende lapsed	Hugo Laur
Johannes		Rihwand, ärijuht Wajara juures	Harri Paris
Wiirats, majade omanik	Sergius Pipp	Widrik, sulane Wajara juures .	Aleks. Johanson
	Ubert Uksip	Reesi, teenija Wajara juures .	Meta Luts

Saatesõnaks

(esietenduse puhul „Estonia“ teatris).

Haljale oksale jõudmine on olnud meil ja mujalgi igapäevase inimese üks suurimaid ideaale. Oleks warajane delda, et see ideaal oma väärtuse wõi tõmbawuse kaotanud. Minult selles on wiga, et haljad oksad harwaks jäänud wõi aprats läinud. Mõnede skeptikute arwamise järele on puugi kuiwamas, mis haljaid offi kannud.

Autor on selles näidendis kujutlenud haljalt oksalt langemist ja langenu elamust pärast seda pöretawat sündmust. Kaubamaja omanik Wajar langeb oksalt oma süü läbi, nagu seda nii sage-dasti juhtub. Ta on sõja järelaastail üles roninud ja sääl ülewal offe mõnulema hakanud. Sellepärast ei saa meie tema langust wõtta puhtraagiliselt; see sisaldab rohkesti toomilisi elemente.

Uhel pool Wajar oma tõusilist laiwustalduwusega, teisel pool Wiirats, kümne agulimaja omanik, järjekult ka omal korral haljale oksale jõudnud, kes aga ühes oma naisega ja selle mõjul igast pennist kinni hoiab, lootes sel kombel kindlamini omal oksal püsida. Aga temagi wäriseb sääl, sest praeguse aja rahutud puhangud läbistawad paha-endeliselt kõik offe ja puud ennasiffi.

Wana Wajari poeg Johannes on unistanud isa äri juhtimiseft. Näüd näeb ta selle warisemist, näeb selgemini kui isa, aga talle ei anta wõlutust tegutseda, ta peab kui wiimane madrus waatama, kuidas tapten ja tüürimees laewad laewa korile jooksta. Elu-olu on kriisi-aegadel muutunud. Murefid on palju, kellegil ei ole terge: majaomanik ei saa enam seda üürt, mis ennem, kesskooli haridusega neiu peab toatüdrukuks hakkama, peen tubeng ei leia enam wäärikat tohta jne. Aga ei puudu selle juures oma rõõmudki. Noortes inimestes ärtawad endiselt arwutuswabad ja kalkulatsoonitwõõrad sümpaatid teise sugupoole wastu. Muidugi, mammon effitab siin mõnigi lord kompassindela õiget suuna ja mõnigi waene tütarlaps simuleerib armastust elatanud ärimese wastu, et pääseda haljale oksale, ja mis weel tähtsam, pääseda seltsonda!

Need on mõtted, mis Metsanurk „Haljalt oksalt“ westeldes awaldanud, selle juures mitmeti rõhutades, et harilikult autor oma teost ei dieki seletada ega hinnata ei osta. See on publiku ja arwustajate asi.

Wäljawõte esimesest waatusest

Suitsetusalong ärimees Wajari korteris. Wafemal tahepoo- lega uks saali. Paremal uks teistesse ruumesse. Sisustus iden- dab jõutult ja tõusiluse uhtustit.

Saalis on five o'clock lõpule lähenemas. Kostawad wälji helid, lülaliste kõne, naer, klaaside kõlin ja mõni „elagu“ hüüe. Uks saali on praotile.

Kewadswue õhtu, päike paistab tagaseina afendest sisje.

Matthias (istub ees, wafemal, rüüpad wahete wahel weini ja suitsetab sigarit; ta on aastat 24 wana, kõhn, rietatud mitte piduliktult, isegi kohwasti, häbeneb sellepärast, aga piitab häbeliktust julmusega katta; kuulatab saali äära, kallab jälle klaasi täis ja joob. Pühib mõnuledes käega suu ja imeb wõhiktuna, kõhides, sigarit).

Reesi (tuleb saalilt kandamiga. Me tahetümne aasta, tüse, arukas teentja). Teie siin üsna üksinda, härra Wiirats, paksu suitsepilwe sees?

Matthias (ehmunult, wehiti käega suitstu). Arusaadaw et ükski, kui siin teisi ei ole. Aga kui teie ka tulete...

Reesi. Soowite taks kohwi?... Konjakti wõi likööri?

Matthias. Mõlemad kõlbawad.

Reesi (kohwi andes). Konjak võeldakse terwiseks, olewat... (Kallab klaasi.) Te nagu nii kõhnawõitu.

Matthias. Jah, konjak ei tee wiga. Aga et ma kõhn... jah, see on üllõpilasene elu...

Reesi. Teie ei meeldi saäl saalis, teiste hulgas?

Matthias (wafaldawalt). Mulle see peen rahwas kõhe ei meeldi!

Reesi. Ne olete tudeng ja rifaste wanemate laps...

Matthias (lõõb käega, põlgiktult). Rifaste!... Waewalt peawad hinge sees!... Muide, sest ei kõlba kõneleda... ega tahagi! (Joob.) Aga õelge, armas Daisy —

Reesi (naeratades). Ma ei olegi Daisy, waid Reesi.

Matthias. Seda parem! Õelge, armas Reesi, milleks õieti see tänane krempel kofku aetud? (On selle juures saali poole õjutanud.)

Reesi (tajemini, laitwatt). Kuidas te õllsete: krempel!

Matthias. Arwate, et ma seda kõike hinnata ei õsta, kuigi muidu nii natuke — noh — nii peen ei ole!

Reesi. Te olete wäga arusaaja, aga nii oma moodi... Ah mis puhul see siin täna?... Poeg Willem tuli Inglismaalt koju, ja siis see sesongi lõpp. (Kallab weel kohwi ja konjakti, minema hakates.) Wõin ma teile weel midagi pakfuda?

Matthias. Tänan, ei! Aga ma tunnen, et meist wõiks hääb sõbrad saada.

Wiirats ja pr. Wiirats (tulewad saalilt arglilt).

Wiirats (aastat 55 wana. Mewi majaomaniku tüüp, rietatud kui maa kõster lapsesitumisel; arglik ilme kõhnal näoh).

Pr. Wiirats (aastat 47 wana; mehest hakkajam ja südim).

Reesi. Lõhin ma teile siia kohwi tuua?

Wiirats. Ei, me juba jõime saäl.

Pr. Wiirats. Andke aga pääle! Ja kofke kah!

Reesi. Silmapilk. (Wafemate.)

Wiirats. Sa siin, Matthias?

Matthias (tõrksalt urisedes). Siin jah, nagu mõ- lemad oma silmaga näha wõite.

Pr. Wiirats. Mis sa õmeti siin konutab! Saäl kõik liina tähtsamad inimesed, ministrid ja pangarek- torid oma prouade ja tütarde-poegadega.

Matthias. Mulle neid waja!

Wiirats. Riisukesti wõib itka waja tulla.

Pr. Wiirats. Eks sul tule ka üksford naine wõtta — siis waata õmeti ka mõni, kes puupaljas pole.

Reesi (wafemalt kandamiga, milled tassid, klaasid ja koo- gid. Kallab kohwi). Proua eelistab likööri?

Pr. Wiirats. Mis ma takt eelistan! Ma pa- rem joon.

Reesi. Palun! (Kallab.) Aga teie, härra Wiirats?

Wiirats. Ma ka parem joon.

Reesi. Likööri wõi konjakti?

Wiirats. Ma joon mõlemaid õhtewiisi.

Reesi. Palun. (Klaasid täitnud, läheb wafemale.)

Pr. Wiirats (tooki süües). Sa wõiksid, jah, itka saäl inimeste hulgas olla.

Matthias. Selleks peaks mul parem õlltõnd olema.

Wiirats. Riie ei ehi inimest, eks sa tea, waid inimene riie.

Matthias (joob ja lõõb tühja klaasi wastu lauda. Kõwasti). Ma olen sellest kerjustudengist elust tüdinunud! Igauks teab, et wanematel kuumetõnd maja ja krunt, aga mul pole õiget rõwast seljas ega penni taksus!

Pr. Wiirats. Taewafene, mis sa nüüd nõnda...

Wiirats. Milleks see penn taksus, kui sul kõik prii? —

Matthias. Näed, kuidas siin elatakse! Kuidas siin riieutatakse!

Pr. Wiirats. Härra Wajar on ärimees. Tal tuleb igapäew igalt poolt neid rahastid. Ta wõib!

Wiirats (õstmatult). Kes nendegi rahastid teab! Siitõbe ja laenuude waral aetakse asju!

KEVADHOOAJA MÕJUKAM ALGU-
PÄRAND NOORSOOLAVULE

ERNST HANSEN

Laiskade kuningas Kokiido-Moo

Lastenäidend 3 vaatuses

Dekoratsioon: mets ja laiskade lossi õu.

Tegelased:

Juku — laisk poiss
Ants
Sass } ta sõbrad
3 koolipoissi
Skout
I röövel
II röövel
Kaubajuut
Kolm talumeest
Laiskade kuningas Kokiido-Moo

Kojatlem
Hoovikubjas
Timukas
Paashid
Hilpharakad
Laisamaa töölised
Orjad
Sõdurid
Koor

Koht: I ja III v. metsas, II v. laiskade lossi õuel.
Aeg: kevad.

Sisuseletus

Laiskademaal!
Eks sinna käi nii mõnegi laisa Juku või Kusti igatsus. Saaks õige mehiselt säääl süüa ja magada. Ent kas säääl alati hää on, kuhu mõte igatseb, see on küsimus. Seda teemi on käesoleva tüki autorgi kä-

sitand. Ja ega ta seda asjatult küll pole teind — nüüd vähemalt saab laisk Juku kord näitelava kaudu säääl „kuldamaal“ ära käia ja oma silmaga näha, kuidas säääl käsi käib ja elu läheb. Nalja ja naeru sellel teekonnal saab, see on kindel!

Kuidas Sass Laisk-Jukule juhatab teekonda laiskade maale

Väljavõte esimesest vaatusest

Sass. Pane siis hästi tähele, mis ma sulle ütlen.

Juku. Kas metsavahi maja on kaugel?

Sass. Kui nahka vead nagu alati, siis paar päeva kulub ära!

Juku. Paar päeva! Siis tuleb õusel ka väljas olla. Kust ma õömaja saan?

Sass. Võid metsas puugi all põõnutada.

Juku. Üksi pimedas metsas?! Huu!
Ei, seda ma küll ei taha.

Sass. Tola! Noh mine siis koju õp-pima! Või püksid jahvatavad juba püüli. Pole minu mure, kuidas läbi saad. (Teeb äramineku liigutuse.)

Juku. Oota! Ei, õppima ma küll ei lähe! Ennem olen kümme ööd metsas.

Sass (pöördub, istub. Juku järgib eeskujule). See on mehe sõna. Sa polegi nii jänes-püks kui arvatakse. Aga pane siis hästi tähele ja pea meeles, mis ma sulle ütlen. Sa lähed siit otse edasi, kuni jõuad metsa-sihini. Siis pöörad paremale poole. (Kõnet saadab šestikulatsioon.) Saad aru?

Juku. Sain!

Sass. Pöörad paremale poole, siis lähed läbi metsa otse edasi.

Juku. Otse edasi!

Sass. Lähed otse edasi! Siis tuleb legendik. Sellest lähed üle ja pöördud vasakule. Saad aru?

Juku. Pöördun vasakule.

Sass. Ja siis, pane tähele... lähed jälle... otse edasi!

Juku. Otse edasi!

Sass. Siis tuleb mets. Aga metsa sa ei lähe, vaid pöördud ümber ja lähed jälle otse edasi. Siis tuleb legendik ja pöördud paremale. Said aru?

Juku (segaselt). Jah...

Sass. Siis lähed jälle otse edasi ja jõuadki metsa, kus on üks vana onn. Säälab see metsavaht, kes võib juhatada su laiskade-maale. Pea siis tee meeles; otse, paremale, otse, vasakule, otse, ümberpöörd, otse, paremale, otse, vasakule, otse. On meeles?

Juku. Otse, paremale, otse, vasakule, otse, vasakule...

Sass. Ei, ümberpöörd!

Juku. Otse, paremale, otse, vasakule, otse, ümberpöörd, otse, vasakule...

Sass. Ei, paremale!

Juku (aeglasemalt). Otse, paremale, otse, vasakule, otse, ümberpöörd, otse, paremale, otse, par... vasakule, otse...

Sass. Niimoodi. Vot see on tubli. Ja siis oledki selle nõia juures.

Juku (hirmunult). Kas see on siis nõid?

Sass. Noh, mitte nõid, aga natuke seda moodi. Aga karta ei pruugi, ta on hää nõid. Tema armastab laisku. Tervita teda minu poolt, küll ta siis lahke on. —

Ja kui laiskademaale jõuad ja säälab suureks meheks saad, ära siis mind unusta!

Juku. Küll ma sulle siis kirjutan. Kui tahad, tule järele.

Sass (muiates). Sa oled vahva vunts! Aga nüüd anna mu tasu kätte!

Juku (võtab taskust). Siin on kõik (võtab ükshaaval): värvid, pliiats, taskunuga, saapamaäre...

Sass. Aga raha?...

Juku. Raha on ka siin: 50 senti. Rohkem ei ole.

Sass. Vähe. Aga kui ei ole, siis ei ole. Ega see kellegi vaevapalk ole... Aga sa oled tubli poiss, ma teen selle rohkem sõpruse pärast. Pea aga ka meeles, et seda välja ei lobise.

Juku. Olen vait kui sukk.

Sass. See on hää! Nüüd lähen. Soovin sulle kõige paremat. Mine aga julgesti ja pea minu juhatused meeles. (Hõiskab.) Uu...

Poisid (metsast). Uu...

Sass (Jukule). Hääd reisu! (Läheb.)

Juku (istub kannule). Raske on see teekond, aga kohkuda ei tohi. Siis ei saagi viimaks sinna maale. — Oh, oleksin ma juba säälab... Kus oleks elu... Leivad kasvavad puus ja päränikud põõsastes, nagu õpetaja luges. (Pühib suud.) Ja tööd pole vaja teha. Orjad on ees ja taga. Muud kui maga. Söö ja... (Jäeb tukkuma, pea langeb alla. Järsku võpatab ja ärkab.) Oi! Ei tohi magama jääda! Teekond on pikk. Ehk jõuan enne pimedat veel kusagile elumaja juure. (Tõuseb üles.) Kuidas see tee oli? Otse, paremale, otse, vasakule, otse, vasakule, otse... Ei olnud nii! Otse, paremale, otse, vasakule, otse... Oh sa juudas! Meelest ära läind. Kuidas ta nüüd oli?! (Ärrituses, kiiresti.) Otse, paremale, otse, vasakule, otse, paremale, otse, vasakule, otse, vasakule... Ei, tõesti on meelest ära läind. Kus Sass on? (Hüüab.) Sass! Sass! (Jookseb vasakule. Karjub.) Sass! Sass ae!

Vahe.

(Tuleb tagasi.) Igal pool paks mets. Sassi pole kuskil. Mis ma vaeneke nüüd päale hakkam? (Istub. Müristab.) Oi, müristab! Kui nüüd veel välkulööma ja sadama hakkab! (Nutuselt.) Et ta mul ka meelest ära läks! Otse, paremale, otse, vasakule, otse...

Eemalt kuulda lauljoru:

„Metsa läksin ma
ja metsa läksid sa,
metsa läksid...“

Teine hääl. Kuss, kuss! Meile võidakse pääle tulla! (Juku on karand kokkunnult plüsti.)

Esimene hääl. Pääle tulla! Ähh! Nii kui ma põletasin vastu larhvi, nii oli siruli kui silk!

Juku (hirmunnult). Röövlid või mõrtsukad! Kuhu ma end nende eest pean peitma. (Jookseb ringi. Ronib puu otsa. Lava pimeneb. Tuleb kaks röövlit. Mustade nägudega, näruseis riideis, palja-jalu.)

I röövel (jooonnult). No pagan võtku! Kuhu me ikka läheme. Jagame siinsamas ära!

II röövel. Minugi pärast, kas või siin puu all. Jagame ära, on asjad sirged. (Istuvad puu alla, mille otsa Juku ronis. I röövel võtab seljast pintsaku ja laotab maha. II röövel võtab põuest koti ja puistab säält metall- ja paberiraha pintsakule.)

I röövel. No sel vanamehel seda puru oli. Tasus töö ära!

II röövel. Kuidas me siis jagame? Mina peaksin saama kaks osa ja sina ühe osa. Mina tuln selle mõtte pääle ja...

I röövel. Mis!!! Pooleks, muud mi-

dagi. Vot kus asjamees! Või sina tulid mõtte pääle. No mina murdsin ukse maha!

II röövel. Aga mina andsin vanamehele esimese põõna!

I röövel. Aga kes vanamehe sirgeks löi nagu silgu?! Ähh?

II röövel. Mina leidsin sukasääre kuldrahaga kirstupõhjast üles!

I röövel. No mina muukisin laua ja kummuti sahtlid lahti. Pooleks, muud midagi!

II röövel. See pole õigus!

I röövel. See on õigus!

II röövel. Nii viisi mina ei jaga. Minu pärast jääme kas või mõlemad ilma, aga nii viisi... (Sel hetkel kukub Juku jalast säärsaabas alla meeste vahele. Mehed kargavad kokkunnult püsti)*.

I röövel. Püha Peetrus! Mis see siis on? (Müristab.)

II röövel. Kalavinski! (Kukub teine saabas I röövliile selga. Väljusähvatised.)

I röövel. Ai, ai... Üks löi selga... See on jupüsti pagan! (Jookseb ära.)

II röövel. Ega raha või jätta. (Tahab raha korjata. Säält kostub juudi hääl. Röövel kuulatab, haarab paar peotäit raha ja jookseb ära.)

Juudi hääl. Ai vai, kus olep see tee? Minu läheb unrecht metsa sisse!

Tuleb kaubajuut, kaubakast ehk pamp seljas, paremas käes must vihmavari.

Asja ilmund uudistükk mis
maiuspalats väitelawadele

L. Berandi

Miss Wibawere

Naht 2 waatuses

Deforatsioon: lihtis talutuba.

Tegelesed

Andres Orwit — Võõu talu peremees.

Wade — tema naine, Võõu perenaine.

Ants — nende poeg.

Anni — nende tütar.

Wanni — teenijatüdruk Võõu talus.

Nanni — karjatüdruk.

Madam Rihulane — Roti talu peremees, (endine

Rata — tema naine.

[restorantipidaja].

Küla poisid ja tüdrukud.

Pillimees.

Wibaweres walitakse iludusmisji. . . Walmistuwad peretütred „tuningannafrooni“ wastuwõtaks, ent walmistab wäike karjatüdruk Nannigi. Tal puuduwad küll ilurawimis-wahendid ja preparaadid, kuid üks pu-nane paber tee küllalt ilusad huuled ja üks süü ole küllalt must mustade kulmude tegemiseks. Aga ilusad lofid ei waja korraldust, nende eest on jumal hoo-
litfenub.

Ja nõnda see sünnibki, et Nanni, see lihtne karja-tüdruk, saab Miss Wibawereks! Kätel tantakse ta koju, rohkem saab ta hellitust ja õrnu sõnu, kui keegi teine seni Wibaweres. Ent — lihtite on ühe lihtsa tüdruku õnneunelm. Tõuse päite ja algab tööpäew. . . Ning Nanni läheb jälle karjateed — oma lahutamata sõp-radega — Muriga ja õnneunelmaga. . .

Wäljawõte esimesest waatusest

Suur takituba.

Ants (pistab pää aknast sisse ja hüüab). Tüdrukud! (Tuleb siis wälisusest.) Kus kurast siis need tüdrukud nüüd on? Lasjawad wiimaks walmise mööduda. Tüdrukud wooriwad juba karjas seltsimajja, meie omad ei kõsagi. Hei, Anni! . . . Manni! Hehei!

Anni (tuleb kõrwaltoast). Mis sa siin karjud! Kas mulle linnast puudrit töid?

Ants (wõtab tastust). Säh, siin on puudritarp ja mokapumat!

Anni. Oh sa igawene tohman, sa pidid mulle hääd puudrit tooma, aga sa oled toonud takti!

Ants. Aga too puuder oli hirmus kallis, see on hulga odawam. Ja mulle öeldi, et see on ka puuder.

Anni. Sind küll! Ma oleksin sulle kümnefordsett ära wõinud tasuda, kui mind iluduskuningannaks walitakse.

Ants (tohmetult). Kas see's ei kõlba?

Anni. Kus ta's kõlbab! Seda tarwitatakse wäikesele lastele. . . Onnaks on mul veel karbi põhjas natuke endist puudrit. Noh, kus kreem?

Ants. Tont! selle unustasin!

Anni (ägedalt, poohuttes). Sinu süü, kõik sinu süü, kui mina ei saa iluduskuninganna tiitlit!

Ants (mõuandwalt). Säh, siin on mul karbis wäseliini. Hõõru sellega nägu enne koftu!

Anni (lõbb talle käe pääle). Ah, mine oma wäseliiniga! Aga anna siiski, kui muud paremat ei ole! . . . Aga sinu süü on, kui läbi kukun, pea seda meeles!

Ants. Ei kuku, ei kuku. Minu ilus õde ei peaks nüüd auhinda saama, kus sa sellega! (Kõrwale.) Olgu siis, et wast Manni su üle lõbb!

Anni (tahab tuppä minna).

Ants. Pea meeles, wäseliini karbi annab mulle pärast tagasi, mul on sellega tarwis näitemängu lõpul wale wuntse lahki julatada! . . . Ja tehke ruttu, teised läksid juba ammu ära!

Anni (üleäta tagasi). Kas ootawad, ega nad ilma lõksu tüdrukutela iika pääle ei saa hakata. (Ära.)

Manni (tuleb wäljast, wõtab rätiku pääst ja hakkab paberirulle juukseist lahki harutama. Ei pane Antsu tähele).

Ants. No küll on toredad lokid. Kui nüüd Manni auhinda ei saa, pole õigustki!

Manni (hoiab tahe käega pääd). Uih, mine wälja, ma ei julge muidu rüetuda!

Ants. Mis sa's minust kardad? Oled ju minu oma Manni! Ets?

Manni (edewalt). Ülle, Ants, kas sa wõtad minu ära, kui iluduskuningannaks saan?

Ants. Ilmingimata! Aga ei tea, kas sa siis mulle tuleõki? Siis tulewad tudengid ja wiitwad ju

ära linna. Kingiwad sulle suure korwi täie punaseid liiki, söödawad šokoladi ja kookidega ja musutawad ka!

Manni. Shihhii! Aga mina tulen tagasi, pesen suu puhtaks ja suudlen jälle minu oma Antsu. (Langeb Antsule taela.)

Ants. Aga mina ei lubagi sind teistel linna wiia. Wiin su ise. Lõksu müüme maha ja ostame linna kuuefordse kiwimaja.

Manni. Ja siidikleidid mulle.

Ants. Seda sa pead saama.

Manni. Ja auto.

Ants. Aga auto akendele paneme kardinad ette, et keegi sind näha ei saa, ja siis laseme läbi linna, mis kirjseb. (Keerutab Manni ringi.)

Manni. Ants, hull, sa ajad mu lokid segi!

Manni (tuleb sisse, suur koer kaugas). Paukatene — Pauka, tule nüüd siia ja laku! (Wõtab kapiist piima ja walab pannile, tõstab panni koera ette, koera silitades). Sa oled mul tubli abiline, kihutasid Pumu kui tuul Roli karjast koju!

Ants (wihajelt). Kus su kari on?

Manni (nimatalt). Laudas.

Ants. Ja mis sina's siin kooserdad?

Manni (endiselt). Süüa tahan.

Ants. Ära laiuta siin lõugu! Waata, et ma sul kõrwu üles ei lõõ! (Ära.)

Manni (Antsule järele). Ise laiutad lõugu!

Manni. Wuih! Kuibas sa perepojaga räägid! Mõtle, ta on tulewane peremees.

Manni. Mis ta's närib alati hammastega minu kallal. Mina ei tunne teda. Mind on kaubelnud wana-peremees. (Wõtab kapiist piima, leiha ja siltu ja hakkab sööma, siltu näpu wahel hoides ja suurest kausist puulustitaga piima pääle rüübates.)

Anni (pistab pää usse wahelt). Manni, tule mulle natuke appi. Soia lokitaäre lambi kohal!

Manni. Aga kas teed mulle kõrwa ääre paar ilusat lokki?

Anni. Wõib ka. (Mõlemad tahatuppa.)

Manni (arsti). Miks nad säääl siis nüüd lokiwad? Annil olid põsed punaseks wärwitunud, nagu lihawõtte munad. Ja Manni pää oli haraline nagu waresse pela kase oksas. Siiski tahab kõrwa ääre veel lokke. Mis see kõik tähendab? (Rõnnib näitelawal edasi-tagasi, jääb äkitselt seisma ja wiistab.) Nüüd ma tean! Nemad lähewad iluduswõistlusele. (Rõhutades.) Ihu — dus — wõist — lu — sele! Nii, nii, mindakse kuningapoegi püüdma. (Enesele osutades.) Ja sina, Tuhta-Triinu, istu kolbes ja teeda suppi. (Mõwardades.) No oodate, preilikeseid, küll Tuhta-Triinu näpsab teil veel kuningapojad nina eest ära.

Agnes Taar: „Kõrgemäe noored“

Anname siinkohal vabaks mõtteavaldiseks ruumi ühele väikelava tegelikule näitejuhile.

Möödunud aastal kirjutas A. Taar rahvatüki „Emake maamuld“. Nüüd on sama autor maalavade repertuaari rikastanud jällegi uue teosega „Kõrgemäe noored“, milline alles käesoleval kuul „Noor-Eesti“ kirjastusel ilmus trükist.

Autor on teinud kõik, et tükk kindlustaks kestva menu maalavadel. Siin räägitakse nii magusalt sellest „võluvast“ maaelust, siin tuntakse kaasa maa-rahva muredele ja rõõmudele, ning lõpetatakse siis täies päikesekülluses — täies usus ja lootuses emakese maa püsivusse ning tasuvusse.

Selline õilis probleemi käsitus ja lahendus on ju tervitatav, eriti veel nüüd sel raskel katsumise ajal, ent autor esitab oma tendentslikkuse aga niivõrt propageerivalt, niivõrt (päälesundivalt, et tahtmatult manab esile muige ning „kaasatundmise“. Kui siis sellele maa orientatsioonile seltsib veel eisenlik karskus-propaganda, siis pead küll ainult kahjatsema, et lugupeetud autor ei elanud mõned aastakümned varem, mil kõik meie karskusseltsid otse kisendasid selle-sihilise näitekirjanduse järele.

Analüüsisides Taari tüüpe selgub nende ebaehtsus ning paberlikkus. Juba see, et nad kõik on ainult hädad inimesed, muudab kogu näidendi ebausutavaks.

Taar hoiab liig õrnalt oma naiskujusid. Ta ei näita neist ainustki varjukülge (või ei olegi neid?!) ja kuigi siis üle mõne huulte juhtub libisema ebakohane — rahvalik-labane väljendus, Taar punastub isegi ning avaldab väljendusest ainult esimese tähe. Halvemas seisukorras on vist küll osade kehastajad, sest pole võimalik lausudes mõnd „krõbedat“ sõna öelda ainult esimene täht teatud arvu punktidega.

Naistest saab kannatada ainult Trusilla, kes tervena kasutatakse alkoholi kahjulikkuse fikseerimiseks (osalt ka tõusiku proua oma tütre, „preili Eveliinega“).

Ja Taari meeskujud? Ka siingi ei leia meie midagi halba, või siis ainult, et nad alkoholi tarvitavad. Ent seda lõbu võivad nad ju omale lubada, sest kindel on ikkagi, et nad näidendi lõpus muutuvad karsk-lasiks.

Kui päätegelane Hugo psühholoogiliselt oli ebausutav juba „Emake maamullas“, siis on ta siin veel

arusaamatum. Keset ilusat kodust elu tuleb tal tuju seiklemiseks, ta varastab isalt 250 kr., pummeldab linnas, laenab raha veel juure, räägib juba enesetapmisest, ning säälsamas purujoobnuna langeb nuttes kaela joomakaaslasemale Märdile. Selline kurbuselaine haarab ka Märdi, ning nii need eksinud hinged sääli voorimeeste kõrtsis nutavadki, lubades oma elu parandada. Ja imelikul kombel parandavadki. Jääb aga arusaamatuks, kuid sulase ainus sõna sunnib Hugo järelmõtlemisele ning parandamisele. Juba näidendi alul kooliõpetaja Salu manitseb teda patust põõramisele, ent see valab veel õli juure. — Hugo just siis varastab isa raha. Ometi on Salu sõnad rohkem kaalutud ja põhjendatud Märdi omadest. Ent autor nähtavasti ei saa nende sõnade põhjal Hugot parandada, sest kuhu jääks siis „rabav“ kõrtsivaatus, kuhu jääks ka kolmas, — tükist siis võiksime kergesti saada ühevaatusliku, maalava kohaselt ta peab aga kindlasti olema pikem.

Lavaliselt Taar tihtigi patustab tegelaste vastu, lastes seista neid tegevuserult laval. Näitena mainin voorimeeste praalingut kõrtsistseenis. Mehed praalivad ja räuskavad juba purujoobnuna laua juures kui sisestuvad Märt ja asunik. Nüüd on vaja kõnelda viimastel, nad filosoferivadki asunikku ilusast elust tervelt viis lehekülge, ning kogu selle aja on voorimehed sõnatud. Katsugem sundida vaikima purjus inimest, ja võime veenduda, et see pole nii kerge nagu arvab autor. Lahkuvad aga Märt ja asunik, võetakse kui sordiin meestelt, ning jätkub endine räuskamine.

Esitatud arvudes on autor olnud liig paberlik. Vaene tütarlaps Viigi tasub ühe aastaga Kõrgemäe võlad, milliseid arvatavasti 3000 kr. ümber, sest Ernst tüksi esitab 2000 kr. vekslit. Ainult ühe kuuga saab Viigi patsientidelt 270 kr. s. o. 9 kr. päevas. Visiit maksab poolteist krooni (lhk. 46), nii peab siis päevas käima keskmiselt kuus patsienti. Kahjuks maalolud räägivad aga ise teist keelt. Jaoskonna arstid kurdavad abitarvitajate vähesuse üle, ning maaapteegid võivad hinge hoida sees ainult piirituse müügiga.

Need oleksid üldjoontes üksikud puudused, mis näidendi lugemisel torkavad silma. Vaatamata sellele on näidend siiski sobiv mängimiseks ning teretulnud tükiks vähenõudlikumale maalavale.

J. Põldmäe.

Es ole midägi tetä

(Seda jutustab õige käbe, tergeuslik mehhe Larwastu murdes)

Egi noh, ega's sel elul midägi wiga ei ole — pallalt et obene warastide ärä, sellest om kahju.

Loomake jah — oli'nd tõine seande iist pöb-
rafarwa all', aga tagat ifki peris ää tüü ruun.

Ja äkki muudku — ärä! Es ole midägi tetä.

Sii oli Mihkle päewa üüse. Mea eräni om-
muku wara üles ja mölli, et wii õige loomele
uudre kaaru. Liinareis oli parawuši ehen.

Käte küll — saa mea kaara-matiga talli
manu, — näe, uš walla lõhut ja paadite ka-
dunu. Kaie küll wiil ümmer kiiru, — aga ärä,
mis ärä.

Noh, karassi jös ka küll ratsel obesega wana-
märäle selgä, et säält woi täält wiil jälgi waa-
data. Aga no mis minnu, sii minnu — es ole
enämb midägi tetä.

Nüüd jälle siin laadapäewal oli seande lugu,

et oles peris waga wakkusi obese kätte saanu.
Mea oli liinan osti suula ja pastla nahka ja kaie
niidafamati ringi.

Säälsaman tunne, et ole üte oowi wäräti
pääle nagu raasite peatama jäänu. Mea waata
uuiwi — — — ja äkki: käsipuu küllel seisab
miu obene. Just seande sama: laff mõlemile
poole, ännä jõhwi ärä kiist, nahk külle luie päätt
mahän — üte sõnaga: temä, mis temä.

Mea tunne ärä, lää manu ja tii: sükufe,
suku, suku! Temä tunneb miu kah ärä ja tiib:
õh-õh-õh-õh!

Jah, ärä tuus, loomake, oma wana pere-
mehe — a eldeke! Ara tuus — es ole midägi
tetä.

Miul ää miil, et nüüd om obene kähen.

Aga näe ajal pidi ifki jälle oma konts sehen
olema: Miu obene oli nagu ma'nd joba ütli,
ruun, aga sii saadan oli märä — es ole mi-
dägi tetä!

Andi Laos.

Mõtted teatri üle

Kas teie wõite teatrit mitte armastada üle
kõige maailmas, pääle õnne ja tõe? Kas pole
ta erandliselt meie tundmuste ainus walitseja,
kes walms igal ajal ja kõikjugal olutorril neid
äratama ja õhutama, nagu tõstab uragaan
Araabia piirituis kõrbeis liiwatuiste? Mis-
jugal kõigist kunstidest on tarwitada sarnased
wägewad abinõud liigutada hinge muljetega ja
temaga mängida omapääd?... Mis on siis, kü-
sin teilt, see teater? Do, see on tõsine kunsti-
tempel, mille jissekäigul teie kaugenete silmapilk-
selt maast, wabanete igapäistest suhetest...

W. Bjellnsti.

Militas

„Lort oli suurepärane. Said ja retsepti ko-
karaamatust?“

„Ei, teatrist. Üks daam mu selja taga kõ-
neles sellest oma sõbratarile.“

*

Filmidiwa

„So, Billi, see on siru uus papa!“ esitleb
filmidiwa oma wäikelele tütrele tä uut wõo-
rasija.

„Wäga rõõmustaw!“ wastab wäitene, „kas
te mulle midagi salmitute raamatuse ei kirju-
taks, eelmised papad kirjutasid kõik!“

Väikelavade mängukava:

Kevadpühad 1932

ALUTAGUSE TULETÖRJE ÜHING

T. Pakkala „Parvepoisid“. Laulum. 4 vaatuses.

EIDAPERE TULETÖRJE ÜHING

H. Raudsepa „Põrund aru õnnistus“. Kom. 3 vaat.

EISMA RAHVARAAMATUKOGUSELTS

H. Anto „Nooruse patud“. Draama 1 vaat.

ELVA TULETÖRJE ÜHING

K. Kaasiku „Kaluri tütar“. Laulum. 3 vaat.

HÄADEMEESTE TULETÖRJE ÜHING

A. Kitzbergi „Virr-varr“. Lõbum. 5 vaat.

KAAREPERE TULETÖRJE ÜHING

G. Engeli „Sadamas“. Draama 3 vaat.

KARULA-PIKKJÄRVE RAHVARAAMATUKOGU

E. Linde „Veendund poissmehed“. Kom. 3 vaat.

KÄRSTNA HARIDUSSELTS

S. Fridise „Minister suvitamas“. Kom. 3 v.

KÄSMU MEREMEESTE SELTS

J. Mändmetsa „Metsavahi majas“. Mäng 4 vaat.

KEHTNA TULETÖRJE ÜHING

M. Vuori „Meie metsanurgas“. Lõbum. 3 vaat.

KLOOGA HARIDUSSELTS

H. Visnapuu „Meie küla poisid“. Rahvam. 3 vaat.

KOHTLA TULETÖRJE ÜHING

J. Mändmetsa „Metsavahi majas“. Mäng 4 vaat.

KOLOVERE-KALJU HARID. S. „EDU“

A. Kitzbergi „Neetud talu“. Näid. 5 vaat.

KREENHOLMI RAHVAMAJA

K. Kaasiku „Näitejuhi äpardused“. Laulum. 3 vaat.

KURTNA LAULU-MÄNGU SELTS

H. Stromi „Musu ei ole patt“. Kom. 3 vaat.

LAUPA RAHVARAAMATUKOGU

A. Kitzberg-J. Simmi „Kosjasõit“. Operett 4 vaat.

LEISI HARIDUSSELTS „PÜÜE“

B. Kangermani „Jalgpallilõvi“. Kom. 3 vaat.

MÄDAPEA Ü. E. N. Ü. OSAKOND

Ed. Vilde „Pisuhänd“. Kom. 3 vaat.

NÄO Ü. E. N. Ü. OSAKOND

A. Kitzberg-J. Simmi „Kosjasõit“. Operett 4 vaat.

NURTU NOORERAHVA ÜHING

H. Visnapuu „Meie küla poisid“. Rhvm. 3 vaat.

PEETRI HARIDUSSELTS

A. Kitzbergi „Ullikene“. Naljam. 3 vaat.

PUKA TULETÖRJE ÜHING

B. Kangermani „Mu kuldne kodukotus“. Näid. 2 v.

PÕLULA HARIDUSSELTS

„Luigelaane postimees“. Operett 3 vaat.

RAKVERE NAISKODUKAITSE

K. Halme „Kändude ääres“. Draama 3 vaat.

RANNU NAISKODUKAITSE

J. S. Paniuse „Agendid“. Nali 1 vaat.

RÄPINA-RÖSNA RAHVARAAMATUKOGU

J. Akurateri „Udula talu Kuningas“. Külakom. 3 v.

ROHU NOORSOO SELTS

H. Anto „Kui torm vaikib“. Draama 3 vaat.

SAGADI TULETÖRJE ÜHING

A. Kleiuse „Varssavi onutütar“. Kom. 3 vaat.

SELI KIRJANDUSRING

H. Raudsepa „Ants Andersoni unenägu“. Kom. 2 v.

SÜRGAVERE TULETÖRJE

B. Kangermani „Äpardund tulehäire“. Jant 2 vaat.

TALLINNA PUHKEKODU

L. Perandi „Miss Vibavere“. Nali 2 vaat.

TRIIGI RAHVAKOOLIDE SELTS

O. Lutsu „Laul õnnest“. Draama 3 vaat.

VAIMASTVERE TULETÖRJE ÜHING

B. Kangermani „Mu kuldne kodukotus“. Mäng 2 v.

VIINISTU TULETÖRJE ÜHING

„Ma olen sportlane“. Nali 3 vaatuses.

VIRU-ROELA NAISKODUKAITSE

B. Kangermani „Jalgpallilõvi“. Kom. 3 vaat.

VOLDI TULETÖRJE ÜHING

A. Kleiuse „Purjus laip“. Kom. 3 vaat.

Maateatrite isetegevusest

Meile kirjutavad teatritegelased provintsist

„AGULIRAHVAS LÄHEB AJALUKKU“

Kärdla Noorte-Ühingu laval 24. II 32.

Tükk õnnestus täiesti, vast enamgi, kui seda asjaarmastajailt loota võib. Tekst oli hästi ära õpitud, samuti olid osad õieti jaotatud (niisugune toiming aga maal sagedasti ebaõnnestub), kõik see mõjus tuntuvalt kaasa mängu hoogsaks ja hääks kordaminekuks.

Kaasa mängisid: pr. A. Liit (Maara) hää ja ilus kuju täis plastikat, prl. E. Eller (Marta) unustas end mõnikord, kuid kui end jälle leidis, oli väga kategooriline nii õe Leidaga, kui ka muus nõudmistes, mis publikule palju nalja tegi. Prl. T. Eller (Toots) esines väga iseteadlikuna. Toetas ainult endale, ei uskunud mehi. Kukkus küll hra Kihu tutvusega sisse, kuid see olla olnud Marta ja Maara süü. Prl. Elsa Eller (Leida) oli nagu näha tõesti kõigest sellest olemisest tüdinenud. H-ra O. Teras (Sirgo) sirge poiss ütles tabavalt kõik vahemärkused, mis publikus naeru väljakutsus. H-ra P. Liit — päris Kõrvits ise — mängis hästi, olgugi et frakki ei olnud, seda on ju maal raske leida, aga saba-kuub oli tal ometi. H-ra O. Kook (Harakas) pressis aina pääle, kuid sõpru ei lubanud puudutada. H. Spriit (Kihu) esines igatahes jõuka poisina, taskud raha täis, maksis ausalt pesunaise (H. Kiiver) ja vürtspoodniku (L. Rehesaar) välja, kuni viimaks lendu tõusis, mille teatavaks saamise moment aga preilide poolt võeti vastu väga külmalt.

Algul oli kuulda häält, nagu oleks see liiga julge samm tuua sarnane näidend nagu „Agulirahvas läheb ajalukku“ maalavale, kuid peagi lahtus palavik ja tükk võeti publiku poolt õige soojalt vastu. H.

TEATRITTEGEVUSEST LAIUSEL

Laiuse näitlejaskond koosneb käesoleval ajal umbes paaristkümnest tegelasest. Koosseis on äärmiselt muutuv ja vahelduv ning vähe on praeguses näitlejaskonnas vanemaid. s. o. pike-mat aega tegutsenud näitlejaid. Ei saa kahjuks

märkimata jätta tegelaste üldiselt loidu osavõttu tööst. Proovidelt puudumine, hilinemine ja osade tagasisaatmine pääle juba mõnda aega kestnud harjutisi on sagedane nähe. Seda enam tuleb hinnata noore näitejuhi hra A. Stamm'e energiat ja püsivust. H-ra Stamm tegutseb Laiusel näitejuhina juba 2 aastat ja selle aja jooksul on sinne näitemängu tasapind tunduvalt tõusnud. Viimaseil aastail mängitud enam õnnestunud tükid olid: „Naine, kes tappis“, „Kloostri müüride taga“, „Mary Dugani protsess“, „Emake maamuld“, „Antigone“, „Libahunt“ j. t.

Ka operetiga on katseid tehtud („Kallim kõigest kodutalu“).

Parimaist meesosade mängijaist võiks nimetada h-rasid A. Stamm'e, R. Jutt'i, J. Saart, dr. L. Petersoni ja A. Reialit, kellest viimast aga kahjuks küllalt harva laval näeb.

Kandvamaid naisosi mängib viimasel ajal prl. E. Kitsnik, kes loob päris meeldivaid kujusid, mis pääseksid veel enam mõjule, kui näitleja pütaks vabaneda paiguti segavast, õõnsana tunduvast paatosest ja poosist ning olla lihtsam, südamlikum — ja prl. H. Sakjas.

Paar aastat tagasi peeti siin 2-nädalane näitemängu kursust, millest osavõtt kahjuks loid oli.

—ar—

TSOORU HARIDUSSELTSI NÄITETRUPP

H-ra Mõrra juhatusel lavastas 2. kevadpähal Tsooru rahvamajas (oma ruumes) A. Trilljärve 3-vaatusliku opereti „Emajõe lõoke“. Vaatamata tegelaste rohkusele (32) said nii näitejuht kui ka näitlejad oma osadega rahuldavalt hakkama. Avar näitelava lubas mass-stseenid tuua välja sobivalt. Muide — tegelaste hulgas on olemas hääd häälematerjaali (Mörd, Rebisov, Püll), samuti ka andekaid näitlejaid. Peo üldsissetulek oli 210 krooni.

Tundub et laiemad rahvahulgad hakkavad seltsile kaasa aitama ja see annab seltsi juhtidele lootuse julgelt vaadata tulevikku.

H. E. P.

J. METUA „MILJONITÖBI“ SAKU NÄITE- MUUSIKA SELTSI ETTEKANDEL

27. märtsil 1932. a., Sakus.

Justus Rada J. Hermanilt oli kaunis huvitava käsitatud. Kahjuks aga ei vastand J. Herman tüübile nii kujult kui ka mängulaadilt. Oli liiga rahulik ja vähenärvitsev. Igatahes on aga mees, kes hoolsa töö ja hää juhtimise läbi võib saada tubliks jõuks. Pr. Rada E. Marmorilt kaunis tüübikas, kuid kogemustevaene. Aino M. Laksilt polnud just kõige halvem, ent erilist võlvat, mis see kuju peaks pakkuma, ei märgand kahjuks. Stella A. Eismannilt ebatüübiline, kuid püüdlik ja tahteline. Vilma E. Mitt'ilt paiguti hää, paiguti osast langev. Käte puusashoidmine pole teenijatüdruklik. Taavet E. Kreiman'ilt oli haruldast tüübikohane, jättis vast kõige parema mulje kogu näitlejaskonnast. Valgustusolud on Sakus võimatult halvad!

Näitlejaile julgust ja jõudu! Hää töö ja püsivuse juures võib neilt loota palju!

G. F.

PANKJAVITSA EESTI HARI- DUSSELTSI TEGEVUSEST

20. märtsil s. a. peeti Pankjavitsa Hariduseltsi üldkoosolekut, mida juhatas esimees hra K. Kerem. Koosolek algas koorilauluga, oli väga asjalik, üksmeelne ja töötulemusküllane. Aruandest selgus, et juhatus möödunud aastal on teotsend eriti energiliselt, millise töö tulemusena on nüüd valmivad uus nägus kooli- ja rahvamaja, mille hind umbes 3 miljonit senti. Möödunud aastal korraldas selts 4 sega-eeskavaga pidu, kontserdi ja 2 kinnist perekonnaõhtut ning mälestusaktusi.

Vana juhatus: K. Kerem, E. Sahva, Joh. Lepik, valiti tagasi. Lahkund V. Ambergi asemele valiti Herman — Kiiovast.

Peab tunnistama, et Pankjavitsa Eesti Hariduselts sammub igakülgsest Petsjerimaa organisatsioonide esirinnas.

V. T.

MIDA TEEB TAPA NÄITERING

Oma tegevuse algupäivil, mis alles paari aasta taga, alustas Näitering tööd suure vaimse hooga. Kuid uus kunstiüritus ei arenend siiski soovitud suunas. Hiljem muutus repertuaar katkendlikuks, etendused harvemaks, publiku poolehoid vähemaks ja üldine töötahe passiivsemaks. Prae-

gune oleviku moment tardub nagu mingisuguse küsimusmärgi ümber — kas olla või mitte olla. Niikaugele on juba jõutud. Eeldatakse — Tapa publik üldse on vaene, hoidub kõrvale teatrist, ei käi kusagil, ei taha midagi jne. jne. Sellest võib ka tõesti leida põhjendusi Näiteringi töö varjusurmaks, kuid vaid osaliselt. Päästü langetab siin juhtide puudumisele. Näiteringi kunstilise töö juhtimine on juhuslik. Kord nähakse suurt vaeva operett „Meedi'ga“, samas aga lavastatakse lihtne jandike ja nõutakse publikult sama hoogsat osavõttu! Nii lavastati hiljuti operett „Dolly“, toodi Tallinnast esinema isegi prl. Milvy Laid. Operett õnnestus, kuid kelle arvel? Kui nüüd, möödunud pühade ajal kohalikud suurused „Julget ujujat“ mängisid, oli saalis 10 inimest. Üht kindlakäelist kunstimeelset näitejuhti vajab Tapa teater, kuni selle leidmiseni peab ta aga hoiduma juhuslikest, palgata-vaist juhtidest. —ld.

„AGULIRAHVAS LÄHEB AJALUKKU“ KIISA L.-M. SELTS „EESMÄRGI“ ETTEKANDEL KOHILAS 28. III 32

Naismängijaist mõjus eriti hästi prl. E. Roos Maara osas, kellel palju leidus loomulikku sarmi ja lavalisi präntensioone. Prl. Kõrgema Martana mõjus veidi maatudrukuna, kuid sellisena siiski päris meelikõitvalt. Pr. Preema — prl. Tootsi mänguga võis üldises trios leppida. Kooliõpilase Leida osa aga, prl. B. Avloi kätes, rõõmutas eriti oma tõsiduse ja südamlikkusega.

Meesosalisist pakkus naudingut hra J. Neidlich (tüki lavastaja) kõmulehe toimetajana ja samuti ka hra G. Fiskar läbipõlend ärimehena, kuid paiguti näitas liig tugevat ülemängu, millest tekkis tüübist väljalangemisi.

Kiisa L.-M. Selts „Eesmärgi“ näitetrupp on ümbruskonna agaramaid, ent kahjuks puudub tal järjekindlus repertuaari valikus. Rohkem ettevaatust liig raskete näidendite lavastamisega!

—an.

OHTU HARIDUSSELTS

lavastas 24. aprillil E. Kleiuse 3-vaatusliku jandi „Purjus laip“. Näitejuht hra Joh. Dunkel oli lavastuse hääks kordaminekuks teind palju tööd, mille tõttu ettekanne kõigiti õnnestus ja publiku poolt vastu võeti elava huvi ja tähelepanuga.

Ag.

NARVA E. S. „ILMARISE“ NÄITEJUHI AL. ARRY 10-AASTA LAVATEGEVUSE JUUBEL

27. märtsil pühitses Narva E. S. „Ilmarise“ näitejuht Aleksander Arry oma lavategevuse 10-a. juubelit. Seks puhuks oli lp. jubilaarile saabund terve hulk tervitusi ja õnnesoove nii kohalikelt organisatsioonelt kui ka väljaspooltki Narvat. Sel puhul korraldati rahvaetendusena juba varem lavastatud K. Kaasiku 3 v. operetti „Kaluri tütar“. Publiku osavõtt juubeliüritusest oli elav.

Narva E. S. „Ilmarise“ näitetrupp

koosneb asjaarmastajaist-näitlejast, peamiselt noortest energilistest jõududest, kellele õul seisab lootusrikkalt „Ilmarise“ tulevik. Noorte näitlejate keskel (üks osa näitlejaid) istub näitejuht-jubilaar A. Arry. Lp. jubilaarile ka siinkohal palju õnnitlusi!

KUTSELISED TEATRID TEEVAD KÜLASKÄIKE

Kevadhooaja tavaliseks nähteks on meil teatrite külaskäigu-etendused. Hiljuti vahetasid etendusi „Draamastuudio“ ja „Vanemuine“; neist esimene viis Tartusse külakostina algupärandid „Agulirahvas läheb ajalukku“ ja „Õpetajahärra jumalavallatud lambad“, viimane serveeris Tallinna teatripublikule „John Gabriel Borkmanni“ ja juudituki „Mirele Eifros“. Aprilli kuus tegid vahetusi „Estonia“ teater ja „Vanemuine“. „Estonia“ viis Tartusse ja selle ümbrusesse menuka „Haljal oksal“ ja varem lavastatud „Lauluisa ja

Kirjaneitsi“, „Vanemuine“ omakorda näitas oma võimeid „Meie küla poiste“ ja „Emakese maa-mullaga“. Samal ajal külastas maateatreid „Draamastuudio“ „Vargamäega“ ja „Õpetajahärra jumalavallatute lammastega“.

Palju elevust loob selline külakostitamine. Eriti veel seetõttu, et repertuaaris on palju kodust — algupärast.

Näitekunsti sihtkapitali valitsus jagas teatritele toetust

Aastakoosolekul 25. IV s. a. „Estonia“ teatri ruumes võeti toetuseks teatritele ja lavategelastele 1932. a. esimese poolaasta eelarvesse:

Rändteatrile	kr. 10.800
Narva teatrile	3.500
„Ugala“ teatrile	3.500
Tallinna Töölisterile	3.000
„Endla“ teatrile	2.000
Pärnu Töölisterile	500
Võru „Kandlele“	500
Tartu Töölisterile	500

Tallinna Töölisteri suhtes avaldati soove, et valitsus võtaks kultuurvalitsuse eelarvesse mainitud teatri toetuseks 3000 kr., arvestades selle teatri hoogsat tegevust.

„Estonia“ ja „Vanemuine“ saavad toetust riigi eelarve korras, mille tõttu neile sihtkapitalist toetust ei määratud.

Lavategelasist said toetust „Vanemuise“ näitleja R. Ratasepp ravimiskuludeks 150 kr. ja „Estonia“ näitleja Suursõöt samaks otstarbeks 75 kr. P. Sepp ja A. Sällik kumbki kui kindlapalgatud à 50 kr.

Pärnu „Endla“ teatri näitejuhile Teetsovile määrati ta lavategevuse 25-a. juubelik 250 kr.

Pensionideks: A. Trilljärvele, A. Konsale, A. Markusele ja Seisler-Altlesile igale kr. 480, B. Kuuskmanile kr. 384 ja Karl Triipusele kr. 360. Surnud lavategelaste seitsmele lapsele poole aasta jooksul à 30 kr. kuus.

Lavategelaste edasiarendamiseks 2000 krooni.
Stuudio.

Toimetusele saadetud kirjandus

Süütu maailm. Rud. Baumann draama 3 vaatuses.
Uniküla iludusvõistlus. Jaan Metsa farss 2 vaatuses.
Meie küla poisid. H. Visnapuu rahvamäng 3 vaatuses pro- ja epiloogiga.
Miss Vibavere. L. Perandi nali 2 vaatuses.
Kõrgemäe noored. A. Taari näidend 3 vaatuses.
Laiskade kuningas Kokiido-Moo. E. Hanseni lastenäidend 3 vaatuses.